

No. 35763

**France
and
Armenia**

Agreement between the Government of the French Republic and the Government of the Republic of Armenia on the reciprocal promotion and protection of investments. Yerevan, 4 November 1995

Entry into force: *21 June 1997 by notification, in accordance with article 11*

Authentic texts: *Armenian and French*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *France, 15 June 1999*

**France
et
Arménie**

Accord entre le Gouvernement de la République française et le Gouvernement de la République d'Arménie sur l'encouragement et la protection réciproques des investissements. Yerevan, 4 novembre 1995

Entrée en vigueur : *21 juin 1997 par notification, conformément à l'article 11*

Textes authentiques : *arménien et français*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *France, 15 juin 1999*

[ARMENIAN TEXT — TEXTE ARMÉNIEN]

Հ Ա Մ Ա Չ Ա Յ Ն Ա Գ Ի Բ

Ֆրանսիայի Հանրապետության կառավարության եւ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության միջև կապիտալ ներդրումների խրախուսման եւ փոխադարձ պաշտպանության վերաբերյալ

Ֆրանսիայի Հանրապետության կառավարությունը և Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը, որոնք այսուհետև կամվանվեն Պայմանագրվող հոդվեր,

նպատակ ունելով սերտացնել երկու պետությունների միջև տնտեսական համագործակցությանը և ստեղծել բարենպաստ պայմաններ՝ Հայաստանում ֆրանսիական կապիտալ ներդրումների և Ֆրանսիայում հայկական կապիտալ ներդրումների համար,

համոզված լինելով, որ այդ կապիտալ ներդրումների խրախուսումը և պաշտպանությունը կխթանեն կապիտալի և տեխնոլոգիայի փոխանցումներին այդ երկու երկրների միջև՝ իրենց տնտեսության զարգացման շահերին համապատասխան, համաձայնվեցին հետևյալի մասին.

Հոդված 1

Սույն Համաձայնագրի կիրառման համար.

1. «Ներդրում» տերմինը նշանակում է ունեցվածքի բոլոր տեսակները, ինչպիսիք են գույքը, իրավունքները, ցանկացած բնույթի շահերը, մասնավորապես, բայց ոչ քաջատապես՝

ա/ Շարժական և անշարժ գույքը, ինչպես նաև իրական որևէ գույքի ամրագրված իրավունքները, ինչպիսիք են նիպոտեկան /անշարժ գույքի գրավադրման փոխառություն/, արտոնությունը /պարտապանի գույքի վրա կապանք դնելու իրավունքի տեսակետից/, ուզուֆուկտը /ուրիշի գույքին առանց վնաս հասցնելու օգտագործման իրավունք/, գրավը և մասնատիպ այլ իրավունքներ:

բ/ Բաժնետոմսերը, լուծնետոմսերի հալելալճարները և Պայմանագրվող հոդվերից մեկի տարածքում հիմնված ընկերություններում սակավադեպ և ամուլղակի մասնակցության այլ ձևերը:

գ/ Պարտատոմսերը, եսթատարմագրերը և տնտեսական արժեք ունեցող ցանկացած պարտավորության գծով պահանջների իրավունքը:

դ/ Մտաւոր, առևտրային և արտադրական սեփականության իրավունքները, ինչպիսիք են ենդինամային իրավունքները, հայտնագործության պատենտները, արտոնագրերը, ապրանքանիշերը, արտադրական մոդելը և մանրակերտը, տեխնիկական պրոցեսը, նուս-հատն, առևտրական անվանումը և պատրիարտուների շրջանակը:

ե/ Կոնցեսիաները, որոնք եստատարված են օրենքով կամ պայմանագրով, ներառյալ քնական ռեսուրսների հետախուզման, մշակման, արդյունահանման և շահագործման, այդ քվում Պայմանագրվող հոդվերի ծովային տարածքներում գտնվող կոնցեսիաները:

Ներդրումներ առելով ի նկատի են առնվում այն կապիտալ ներդրումները, որոնք կատարվել են կամ կարող են կատարվել սույն Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելուց առաջ կամ հետո՝ եստձայն այն Պայմանագրվող հոդվի օրենսդրության, որի տարածքում կամ ծովային գոտում կատարվել է կապիտալ ներդրումը:

Ներդրումների ձևի որևէ փոփոխություն չպիտի քաջատարար անդրադարձան ներդրման բնույթի վրա, պայմանով, որ նման փոփոխությունները չիսկասեն այն Պայմանագրվող հոդվի օրենսդրությանը, որի տարածքում կամ ծովային գոտում կատարվել են կապիտալ ներդրումները:

2. «Քաղաքացիներ» տերմինը նշանակում է որևէ Պայմանագրովոր Կողմի քաղաքացիությունը ներկայացնող ֆիզիկական անձինք:

3. «Ընկերություն» տերմինը նշանակում է որևէ իրավաբանական անձ, որը հաստատված է մի Պայմանագրովոր Կողմի տարածքում համաձայն այդ Կողմի օրենսդրության, ունի իր գլխամասային գրասենյակը այդ Կողմի տարածքում, ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն վերահսկվում է մի Կողմի քաղաքացիների կամ իրավաբանական անձանց կողմից, որոնք օրենք օրենք գլխամասային գրասենյակը այդ Կողմի տարածքում և հաստատված են համաձայն այդ Կողմի օրենսդրության:

4. «Հասույթ» տերմինը նշանակում է կապիտալ ներդրումների այդպիսով գոյացած բոլոր գումարները օրոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում, ինչպեսիք են Հասույթները, տուրքերը և տոկոսները:

Ներդրումից ստացված հասույթները և, վերաներդրման դեպքում վերաներդրումից ստացված հասույթները, կապալառանվան այնպես, ինչպես պաշտպանվում են կապիտալ ներդրումները:

5. Սույն Համաձայնագիրը կկիրառվի յուրաքանչյուր Պայմանագրովոր Կողմի տարածքում, ինչպես նաև ծովային գոտում, որը այսօրինակ կառավարվում էր օրենսդրության կողմից, և յուրաքանչյուր Պայմանագրովոր Կողմի տարածքային ջրերից դուրս գտնվող կոնտինենտալ շelfում, որի նկատմամբ Պայմանագրովոր Կողմերը, ըստ միջազգային իրավունքի սուբյեկտի, ունեն ինքնիշխան իրավունքներ և բնական ռեսուրսների հետախուզման, շահագործման ու պահպանման իրավասություն:

Հոդված 2

Յուրաքանչյուր Պայմանագրովոր Կողմ իր տարածքում և ծովային գոտում կընդունի և կիրառի սույն Պայմանագրովոր Կողմի քաղաքացիների կամ ընկերությունների կողմից կատարված կապիտալ ներդրումները՝ համաձայն իր օրենսդրության և սույն Համաձայնագրի դրույթների:

Հոդված 3

Պայմանագրովոր Կողմերը, համաձայն միջազգային իրավունքի սկզբունքների, պարտավորվում են երկուստեք ազնիվ և անաչառ վերաբերմունք ցուցաբերել իրենց տարածքում և ծովային գոտում միմյանց քաղաքացիների կամ ընկերությունների կատարած կապիտալ ներդրումների հանդեպ և պետք է երաշխավորեն, որ սույնով ճանաչվող իրավունքի կիրառումը չի խոչընդոտվի դե յուրե կամ դե ֆակտո: Մասնագրասույն և ոչ բացառույն՝ դե յուրե կամ դե ֆակտո ազնիվ ու անաչառ վերաբերմունքին խանգարող խոչընդոտ պետք է ճանաչվի այն ամենը, ինչը որևէ կերպ կսահմանափակի հունքի և օժանդակ նյութերի, էներգիայի և վառելիքի, ինչպես նաև մյուս բոլոր տեսակի արտադրության և շահագործման միջոցների գնման ու վախճարման գործառնությունները, այն ամենը, ինչը կխոչընդոտի երկրի ներսում կամ նրա սահմաններից դուրս ասպարեզների վաճառքին կամ վախճարմանը, ինչպես նաև նմանատիպ ներգործություն օրենսդրող որևէ այլ միջոցառման:

Իրենց ներքին օրենսդրությունների շրջանակներում Պայմանագրովոր Կողմերը պետք է քարոզակամորեն քննարկեն միմյանց քաղաքացիների սուտքի, աշխատանքի և տեղաշարժման բույլտվության վերաբերյալ պահանջները, որոնք առընչվում են մյուս Պայմանագրովոր Կողմի տարածքում և ծովային գոտում իրենց կատարած կապիտալ ներդրումների հետ:

Հոդված 4

Յուրաքանչյուր Պայմանագրովող Կողմ իր տարածքում և ծովային գոտում կատարած կապիտալ ներդրումների և դրանց հետ կապված գործունեության կապակցությամբ մյուս Կողմի քաղաքացիների և ընկերությունների նկատմամբ պետք է ցուցաբերի ոչ պակաս քարյացակամ վերաբերմունք, քան ցուցաբերում է իր քաղաքացիների և ընկերությունների հանդեպ, կամ այնպիսի վերաբերմունք, որը ցուցաբերվում է առավել նպատուառի պայմաններից օգտվող երկրի քաղաքացիների կամ ընկերությունների հանդեպ, եթե վերջինս ավելի քարյացակամ է քան իր քաղաքացիների հանդեպ ցուցաբերվելիք վերաբերմունքը: Այս կապակցությամբ այն քաղաքացիները, որոնք լիազորված են աշխատելու մյուս Պայմանագրովող Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում, կօգտվեն իրենց մասնագիտական գործունեության ծավալման հետ կապված բոլոր նյութական առավելություններից:

Այս վերաբերմունքը չի ընդգրկում այն արտոնությունները, որոնք մի Պայմանագրովող Կողմը սահմանում է մի երրորդ կողմ Պետության քաղաքացիների կամ ընկերությունների համար՝ ելնելով ազատ առևտրի գոտում, մաքսային միությունում, ընդհանուր շուկայում կամ որևէ այլ տարածաշրջանային տնտեսական կազմակերպությունում իր մասնակցության կամ եամադրոծակցության դրույթներից:

Այս հոդվածի դրույթները չեն վերաբերում հարկային հարցերին:

Հոդված 5

1. Մի Պայմանագրովող Կողմի քաղաքացիների կամ ընկերությունների կողմից մյուս Պայմանագրովող Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում կատարված կապիտալ ներդրումները պետք է լինվին ու ամբողջապես օգտվեն պաշտպանությունից և անվտանգությունից՝ սույն համաձայնագրի սկզբունքներին համապատասխան:

2. Պայմանագրովող Կողմերից ոչ մեկը չպետք է ձեռնարկի սեփականության օտարման կամ պետականացման որևէ միջոցառում, որի արդյունքում մյուս կողմի ընկերություններն ու քաղաքացիները ուղղակի կամ անուղղակի կերպով կզրկվեն իրենց պատկանող ներդրումներից տվյալ Պայմանագրովող Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա արվում է հասարակական շահերից ելնելով, պայմանով որ այդ միջոցառումները չլինեն խորսական կամ չհավաստեն այս կամ այն ստանձնած պարտավորությանը:

Առգրավման բոլոր միջոցառումները պետք է հարուցեն արագ համապատասխան փոխ-հատուցում, որը պետք է հավասար լինի կատարված կապիտալ ներդրումների իրական արժեքին և պետք է գնահատվի առգրավման սպասնալիքին նախորդող ժամանակահատվածում առկա բնականոն տնտեսական իրավիճակի հիման վրա:

Նշված փոխհատուցումը, դրա գումարնիքը և վճարման պայմանները պետք է սահմանվեն ոչ ուշ, քան միև սեփականության օտարման օրը: Սույն փոխհատուցումը պետք է լինի արդյանախել իրագործելի, վճարվի առանց որևէ հապաղման և լինի ազատ փոխարկելի: Այն պիտի հաշվարկվի մինչև վճարման օրը շուկայական տոկոսադրույթների չափերին համապատասխան:

3. Մի Պայմանագրովող Կողմի քաղաքացիներն ու ընկերությունները, որոնց կատարած կապիտալ ներդրումները վնասներ են կրել մյուս Պայմանագրովող Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում ծագած պատերազմի կամ որևէ այլ զինված հակամարտության, հեղափոխության, սպստամբության և երկրում արտախարգ իրավիճակի հետևանքով, պիտի արժանանան ոչ պակաս քարյացակամ վերաբերմունքի, քան իր սեփական կամ առավել բարենպաստ պայմաններից օգտվող երկրի քաղաքացիների կամ ընկերությունների հանդեպ ցուցաբերվողը:

Հողված 6

Յուրաքանչյուր Պայմանագրովող Կողմ, որի տարածքում կամ ծովային գոտում կապիտալ ներդրումներ են կատարվել մյուս Կողմի քաղաքացիների կամ ընկերությունների կողմից, վերջիններիս համար պետք է երաշխավորի ներքոնշյալի ադատ փոխանցումը, որոնք են՝

ա/ տուգանների գույացումները, շահաբաժինները, շահույթները և այլ ընթացիկ եկամուտները,

բ/ տուրքերը, որոնք ստացվում են հողված 1-ի առաջին կետի դ/ և ե/ ենթակետերում սահմանված կարգով,

գ/կատարյալ վճարումները փոխառությունների մարման համար, որոնք առթիվ կանոնադր կերպով կնքվում են պայմանագրեր,

դ/ ներդրման լրիվ կամ մասնակի լիզվիդացման կամ վաճառքի արժեքը, ներառյալ ներդրված կապիտալի արժեքահավելումները,

ե/ առգրավման կամ կրած վնասների դիմաց փոխհատուցումը, որը սահմանված է հողված 5-ի երկրորդ և երրորդ կետերում:

Երկու պայմանագրովող Կողմերի քաղաքացիներին, որոնք հաստատված ներդրման շրջանակներում մյուս Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում արդեն ծավալել են իրենց գործունեությունը, պետք է թույլատրվի իրենց վաստակի համապատասխան մասը փոխանցել իրենց ծագման երկիր:

Վերը նշված կետերում հիշատակված փոխանցումները պետք է արագորեն կատարվեն փոխանցման օրը պաշտոնապես սահմանված փոխանակման կուրսով:

Հողված 7

Ներդրումների վերաբերյալ յուրաքանչյուր վեճ, որը կարող է ծագել մի Պայմանագրովող Կողմի և մյուս Պայմանագրովող Կողմի քաղաքացու կամ ընկերության միջև, պետք է խաղաղ լուծում ստանա:

Եթե տվյալ վեճը չի լուծվում երկու Կողմերի միջև վեճի ծագման օրվանից սկսած վեց ամսվա ընթացքում, ապա այն, Կողմերից որևէ մեկի պահանջով, պետք է ներկայացվի կապիտալ ներդրումների կապակցությամբ ծագած վեճերի լուծման միջազգային կենտրոնի /Ն-ՎԼՄԿ-ICSID/ քննարկմանը, որը ստեղծվել է 1965թ. մարտի 18-ին Վաշինգտոնում ստորագրված «Պետությունների և մյուս Պետությունների քաղաքացիների միջև կապիտալ ներդրումների կապակցությամբ ծագած վեճերի լուծման» Հռոմվենցիայի կողմից:

Հողված 8

1. Այն դեպքում, երբ մի Պայմանագրովող Կողմի կանոնակարգը արտասահմանում կատարյալ կապիտալ ներդրումների նկատմամբ երաշխիքներ է պարտնակում, ապա, դեպք առ դեպք, քննարկվելուց հետո, այդ երաշխիքները կարող են տարածվել այդ Կողմի քաղաքացիների կամ ընկերությունների մյուս Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում կատարյալ կապիտալ ներդրումների վրա:

2. Ներդրումները, որոնք մի Պայմանագրովող Կողմի քաղաքացիների կամ ընկերությունների կողմից կատարվում են մյուս Պայմանագրովող Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում, կարող են ստանալ նախորդ կետում սահմանված երաշխիքները միայն այն դեպքում, երբ դրանք նախորդ համաձայնեցվում են մյուս Կողմի հետ:

3. Եթե մի Պայմանագրովող Կողմը մյուս Պայմանագրովող Կողմի տարածքում կամ ծովային գոտում կատարյալ ներդրման համար ստացված երաշխավորության արդյունքում իր քաղաքացիներին և ընկերություններին վճարումներ է կատարում, ապա այդ դեպքում

առաջին նշված հոդվել ունի սուբյեկտիվ լիարժեք իրավունք մյուս հոդվել քաղաքացիների կամ ընկերությունների իրավունքների և գործողությունների նկատմամբ:

4. Սույն վճարումները չպիտի սազդեն երաշխիք ստացողների ՆՎԼՄԿ-ին պիմելու կամ դատաւարության գործընթացը միչև վերջ վարելու իրավունքների վրա:

Հոդվել 9

Մի Պայմանաւորվել հոդվել հատուկ պարտաւորությունների առարկա դարձած մյուս Պայմանաւորվել հոդվել քաղաքացիների կամ ընկերությունների ներդրումները պետք է կատարվել չնախատելով սույն Համաձայնագրի դրույթներին, դրանում սահմանվելով պարտաւորությունների համապատասխան, եթե վերջիններս ընդգրկում են առաւել քարենպաստ դրույթներ, քան սույն Համաձայնագրի դրույթները են:

Հոդվել 10

1. Պայմանաւորվել կողմերի միջև վեճերը, որոնք առընչվում են սույն Համաձայնագրի մեկնարկությանը կամ կիրարկմանը, պիտի հնարաւորության սահմաններում լուծվել դիվանագիտական ճանապարհներով:

2. Եթե վեճը չի լուծւել այն օրից սկսած վեց ամսվա ընթացքում, երբ հոդվելից որևէ մեկը հայց է հարուցել այդ առթիւ, ապա Պայմանաւորվել հոդվելից յուրաքանչյուրի պահանջով այն պետք է ներկայացվի Միջնորդ դատարանին:

3. Նշված Միջնորդ դատարանը յուրաքանչյուր առանձնահատուկ դեպքի համար կազմվում է հետևյալ կերպ՝ յուրաքանչյուր հոդվել պետք է նշանակի իր միջնորդ դատաւորին, և նշված երկու միջնորդ դատաւորները փոխադարձ համաձայնությամբ պետք է ընտրեն մի երրորդ երկրի քաղաքացի, որն էլ նշանակվում է միջնորդ դատարանի նախագահ: Բոլոր միջնորդ դատաւորները պետք է նշանակվեն երկու ամսվա ընթացքում սկսած այն օրից, երբ հոդվելից մեկը ծանուցում է մյուսին անհամաձայնությունը միջնորդ դատարան ներկայացնելու իր մտադրության մասին:

4. Եթե երրորդ կետում սահմանված ժամկետները խախտվում են, ապա հոդվելից յուրաքանչյուրը, որևէ այլ համաձայնության բացակայության դեպքում, պետք է դիմի Միացյալ Ազգերի Կազմակերպության Գլխաւոր քարտուղարին անհրաժեշտ նշանակումներ կատարելու համար:

Եթե Գլխաւոր քարտուղարը Պայմանաւորվել հոդվելից որևէ մեկի քաղաքացի է, կամ եթե ինչ-որ հանգամանք որևէ կերպ խաչընդուրում է իր սույն պարտականության կատարմանը, ապա գլխաւոր քարտուղարի առաջին տեղաւազը, որը ոչ մի Պայմանաւորվել հոդվել քաղաքացի չի հանդիսանում, պետք է կատարի անհրաժեշտ նշանակումները:

5. Միջնորդ դատարանը պիտի իր որոշումները կայացնի ժայների մեծամասնությամբ: Հիշյալ որոշումները վերջնական և պարտաւորեցնող կլինեն Պայմանաւորվել հոդվելի համար:

Միջնորդ դատարանը սահմանում է ընթացակարգի իր սեփական կանոնները: Այն պետք է մեկնարկի դատաւորներ Պայմանաւորվել հոդվելից յուրաքանչյուրի պահանջով: Եթե Միջնորդ դատարանը այլ որոշում չի կայացնում, ապա ելնելով ետում եանգամանքներից, կարող օրինական ծախսերը, ներառյալ միջնորդ դատաւորների վարձատրության հետ կապված ծախսերը, պետք է հավասարապես բաշխեն երկու Պայմանաւորվել հոդվելի միջև:

Հողված 11

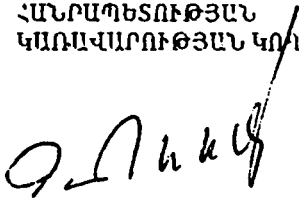
Յուրաքանչյուր Կողմ պետք է մյուս Կողմին ծանուցի սույն Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու համար անհրաժեշտ սահմանադրական ընթացակարգերի սովորույթ մասին: Համաձայնագիրը պետք է ուժի մեջ մտնի վերջին ծանուցագիրը ստանալու օրից սկսած մեկ ամիս անց:

Սույն Համաձայնագիրն կնքված է տաս տարի նախնական ժամկետով: Այն ուժի մեջ պետք է մնա մեկ դրամից հետո, քանի դեռ Կողմերից մեկը, ղիվանագիտական ճանապարհով, մեկ տարի առաջ չի տեղեկացնի այն դադարեցնելու իր մտադրության մասին:

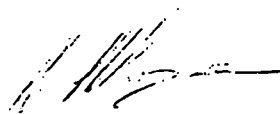
Սույն Համաձայնագրի վավերականության ժամկետի դադարեցման դեպքում դեռևս դրա վավերականության օրոք կատարված կապիտալ ներդրումները կշարունակեն օգտվել սույն համաձայնագրի դրույթների պաշտպանությունից ևս քսան տարի:

Կատարվել է ք. _____, 199__ թվականի _____ «__»-ին երկու բնօրինակով, յուրաքանչյուրը՝ ֆրանսերեն և հայերեն լեզուներով, ընդ որում երկու տեքստերն էլ հավասարազոր են:

ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

[FRENCH TEXT — TEXTE FRANÇAIS]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
ET LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE SUR L'EN-
COURAGEMENT ET LA PROTECTION RÉCIPROQUE DES INVES-
TISSEMENTS

Le Gouvernement de la République française et le Gouvernement de la République d'Arménie, ci-après dénommés "les Parties contractantes",

Désireux de renforcer la coopération économique entre les deux Etats et de créer des conditions favorables pour les investissements français en Arménie et arméniens en France,

Persuadés que l'encouragement et la protection de ces investissements sont propres à stimuler les transferts de capitaux et de technologie entre les deux pays, dans l'intérêt de leur développement économique,

Sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1

POUR L'APPLICATION DU PRÉSENT ACCORD :

1. Le terme "investissement" désigne tous les avoirs, tels que les biens, droits et intérêts de toutes natures et, plus particulièrement mais non exclusivement:

a) les biens meubles et immeubles, ainsi que tous autres droits réels tels que les hypothèques, privilèges, usufruits, cautionnements et tous droits analogues;

b) les actions, primes d'émission et autres formes de participation, même minoritaires ou indirectes, aux sociétés constituées sur le territoire de l'une des Parties contractantes -,
c) les obligations, créances et droits à toutes prestations ayant valeur économique;

d) les droits de propriété intellectuelle, commerciale et industrielle tels que les droits d'auteur, les brevets d'invention, les licences, les marques déposées, les modèles et maquettes industrielles, les procédés techniques, le savoir-faire, les noms déposés et la clientèle;

e) les concessions accordées par la loi ou en vertu d'un contrat, notamment les concessions relatives à la prospection, la culture, l'extraction ou l'exploitation de richesses naturelles, y compris celles qui se situent dans la zone maritime des Parties contractantes.

Il est entendu que lesdits avoirs doivent être ou avoir été investis conformément à la législation de la Partie contractante sur le territoire ou dans la zone maritime de laquelle l'investissement est effectué, avant ou après l'entrée en vigueur du présent accord.

Toute modification de la forme d'investissement des avoirs n'affecte pas leur qualification d'investissement, à condition que cette modification ne soit pas contraire à la législation de la Partie contractante sur le territoire ou dans la zone maritime de laquelle l'investissement est réalisé.

2. Le terme de "nationaux" désigne les personnes physiques possédant la nationalité de l'une des Parties contractantes.

3. Le terme de "société" désigne toute personne morale constituée sur le territoire de l'une des Parties contractantes, conformément à la législation de celle-ci et y possédant son siège social, ou contrôlée directement ou indirectement par des nationaux de l'une des Parties contractantes, ou par des personnes morales possédant leur siège social sur le territoire de l'une des Parties contractantes et constituées conformément à la législation de celle-ci.

4. Le terme de "revenus" désigne toutes les sommes produites par un investissement, telles que bénéfices, redevances ou intérêts, durant une période donnée.

Les revenus de l'investissement et, en cas de ré-investissement, les revenus de leur ré-investissement jouissent de la même protection que l'investissement.

5. Le présent accord s'applique au territoire de chacune des Parties contractantes ainsi qu'à la zone maritime de chacune des Parties contractantes, ci-après définie comme la zone économique et le plateau continental qui s'étendent au-delà de la limite des eaux territoriales de chacune des Parties contractantes et sur lesquels elles ont, en conformité avec le Droit international, des droits souverains et une juridiction aux fins de prospection, d'exploitation et de préservation des ressources naturelles.

Article 2

Chacune des Parties contractantes admet et encourage, dans le cadre de sa législation et des dispositions du présent accord, les investissements effectués par les nationaux et sociétés de l'autre Partie sur son territoire et dans sa zone maritime.

Article 3

Chacune des Parties contractantes s'engage à assurer, sur son territoire et dans sa zone maritime, un traitement juste et équitable, conformément aux principes du Droit international, aux investissements des nationaux et sociétés de l'autre Partie et à faire en sorte que l'exercice du droit ainsi reconnu à un traitement juste et équitable ne soit entravé ni en droit, ni en fait. En particulier, bien que non exclusivement, sont considérées comme des entraves de droit ou de fait au traitement juste et équitable, toute restriction à l'achat et au transport de matières premières et de matières auxiliaires, d'énergie et de combustibles, ainsi que de moyens de production et d'exploitation de tout genre, toute entrave à la vente et au transport des produits à l'intérieur du pays et à l'étranger, ainsi que toutes autres mesures ayant un effet analogue.

Les Parties contractantes examineront avec bienveillance, dans le cadre de leur législation interne, les demandes d'entrée et d'autorisation de séjour, de travail, et de circulation introduites par des nationaux d'une Partie contractante, au titre d'un investissement réalisé sur le territoire ou dans la zone maritime de l'autre Partie contractante.

Article 4

Chaque Partie contractante applique, sur son territoire et dans sa zone maritime, aux nationaux ou sociétés de l'autre Partie, en ce qui concerne leurs investissements et activités liées à ces investissements, un traitement non moins favorable que celui accordé à ses nationaux ou sociétés, ou le traitement accordé aux nationaux ou sociétés de la Nation la plus favorisée, si celui-ci est plus avantageux. A ce titre, les nationaux autorisés à travailler sur le territoire et dans la zone maritime de l'une des Parties contractantes doivent pouvoir bénéficier des facilités matérielles appropriées pour l'exercice de leurs activités professionnelles.

Ce traitement ne s'étend toutefois pas aux privilèges qu'une Partie contractante accorde aux nationaux ou sociétés d'un Etat tiers, en vertu de sa participation ou de son association à une zone de libre échange, une union douanière, un marché commun ou toute autre forme d'organisation économique régionale.

Les dispositions de cet Article ne s'appliquent pas aux questions fiscales.

Article 5

1. Les investissements effectués par des nationaux ou sociétés de l'une ou l'autre des Parties contractantes bénéficient, sur le territoire et dans la zone maritime de l'autre Partie contractante, d'une protection et d'une sécurité pleines et entières.

2. Les Parties contractantes ne prennent pas de mesures d'expropriation ou de nationalisation ou toutes autres mesures dont l'effet est de déposséder, directement ou indirectement, les nationaux et sociétés de l'autre Partie des investissements leur appartenant, sur leur territoire et dans leur zone maritime, et si ce n'est pour cause d'utilité publique et à condition que ces mesures ne soient ni discriminatoires, ni contraires à un engagement particulier. Toutes les mesures de dépossession qui pourraient être prises doivent donner lieu au paiement d'une indemnité prompte et adéquate dont le montant, égal à la valeur réelle des investissements concernés, doit être évalué par rapport à une situation économique normale et antérieure à toute menace de dépossession.

Cette indemnité, son montant et ses modalités de versement sont fixés au plus tard à la date de la dépossession. Cette indemnité est effectivement réalisable, versée sans retard et librement transférable. Elle produit, jusqu'à la date de versement, des intérêts calculés au taux d'intérêt de marché approprié.

3. Les nationaux ou sociétés de l'une des Parties contractantes dont les investissements auront subi des pertes dues à la guerre ou à tout autre conflit armé, révolution, état d'urgence national ou révolte survenu sur le territoire ou dans la zone maritime de l'autre Partie contractante, bénéficieront, de la part de cette dernière, d'un traitement non moins favorable que celui accordé à ses propres nationaux ou sociétés ou à ceux de la Nation la plus favorisée.

Article 6

Chaque Partie contractante, sur le territoire ou dans la zone maritime de laquelle des investissements ont été effectués par des nationaux ou sociétés de l'autre Partie contractante, accorde à ces nationaux ou sociétés le libre transfert.

- a) des intérêts, dividendes, bénéfices et autres revenus courants
- b) des redevances découlant des droits incorporels désignés au paragraphe 1, lettres d) et e) de l'Article 1
- c) des versements effectués pour le remboursement des emprunts régulièrement contractés
- d) du produit de la cession ou de la liquidation totale ou partielle de l'investissement, y compris les plus-values du capital investies des indemnités de dépossession ou de perte prévues à l'Article 5, paragraphes 2 et 3 ci-dessus.

Les nationaux de chacune des Parties contractantes qui ont été autorisés à travailler sur le territoire ou dans la zone maritime de l'autre Partie contractante, au titre d'un investissement agréé, sont également autorisés à transférer dans leur pays d'origine une quotité appropriée de leur rémunération.

Les transferts visés aux paragraphes précédents sont effectués sans retard au taux de change normal officiellement applicable à la date du transfert.

Article 7

Tout différend relatif aux investissements entre l'une des Parties contractantes et un national ou une société de l'autre Partie contractante est réglé à l'amiable entre les deux parties concernées.

Si un tel différend n'a pas pu être réglé dans un délai de six mois à partir du moment où il a été soulevé par l'une ou l'autre des parties au différend, il est soumis à la demande de l'une ou l'autre de ces parties à l'arbitrage du Centre international pour le règlement des différends relatifs aux investissements (C.I.R.D.I.), créé par la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre Etats et ressortissants d'autres Etats, signée à Washington le 18 mars 1965.

Article 8

1. Dans la mesure où la réglementation de l'une des Parties contractantes prévoit une garantie pour les investissements effectués à l'étranger, celle-ci peut être accordée, dans le cadre d'un examen cas par cas, à des investissements effectués par des nationaux ou sociétés de cette Partie sur le territoire ou dans la zone maritime de l'autre Partie.

2. Les investissements des nationaux et sociétés de l'une des Parties contractantes sur le territoire ou dans la zone maritime de l'autre Partie ne pourront obtenir la garantie visée à l'alinéa ci-dessus que s'ils ont, au préalable, obtenu l'agrément de cette dernière Partie.

3. Si l'une des Parties contractantes, en vertu d'une garantie donnée pour un investissement réalisé sur le territoire ou dans la zone maritime de l'autre Partie, effectue des verse-

ments à l'un de ses nationaux ou à l'une de ses sociétés, elle est, de ce fait, subrogée dans les droits et actions de ce national ou de cette société.

4. Lesdits versements n'affectent pas les droits du bénéficiaire de la garantie à recourir au C.I.R.D.I. ou à poursuivre les actions introduites devant lui jusqu'à l'aboutissement de la procédure.

Article 9

Les investissements ayant fait l'objet d'un engagement particulier de l'une des Parties contractantes à l'égard des nationaux et sociétés de l'autre Partie contractante sont régis, sans préjudice des dispositions du présent accord, par les termes de cet engagement dans la mesure où celui-ci comporte des dispositions plus favorables que celles qui sont prévues par le présent accord.

Article 10

1. Les différends relatifs à l'interprétation ou à l'application du présent accord doivent être réglés, si possible, par la voie diplomatique.

2. Si dans un délai de six mois à partir du moment où il a été soulevé par l'une ou l'autre des Parties contractantes, le différend n'est pas réglé, il est soumis, à la demande de l'une ou l'autre Partie contractante, à un tribunal d'arbitrage.

3. Ledit tribunal sera constitué pour chaque cas particulier de la manière suivante : chaque Partie contractante désigne un membre, et les deux membres désignent, d'un commun accord, un ressortissant d'un Etat tiers qui est nommé Président du tribunal par les deux Parties contractantes. Tous les membres doivent être nommés dans un délai de deux mois à compter de la date à laquelle une des Parties contractantes a fait part à l'autre Partie contractante de son intention de soumettre le différend à arbitrage.

4. Si les délais fixés au paragraphe 3 ci-dessus n'ont pas été observés, l'une ou l'autre Partie contractante, en l'absence de tout autre accord, invite le Secrétaire général de l'Organisation des Nations unies à procéder aux désignations nécessaires. Si le Secrétaire général est ressortissant de l'une ou l'autre Partie contractante ou si, pour une autre raison, il est empêché d'exercer cette fonction, le Secrétaire général adjoint le plus ancien et ne possédant pas la nationalité de l'une des Parties contractantes procède aux désignations nécessaires.

5. Le tribunal d'arbitrage prend ses décisions à la majorité des voix. Ces décisions sont définitives et exécutoires de plein droit pour les Parties contractantes.

Le tribunal fixe lui-même son règlement. Il interprète la sentence à la demande de l'une ou l'autre Partie contractante. A moins que le tribunal n'en dispose autrement compte tenu de circonstances particulières, les frais de la procédure arbitrale, y compris les vacations des arbitres, sont répartis également entre les Parties Contractantes.

Article 11

Chacune des Parties notifiera à l'autre l'accomplissement des procédures internes requises pour l'entrée en vigueur du présent accord, qui prendra effet un mois après le jour de la réception de la dernière notification.

L'accord est conclu pour une durée initiale de dix ans. Il restera en vigueur après ce terme, à moins que l'une des Parties ne le dénonce par la voie diplomatique avec préavis d'un an.

A l'expiration de la période de validité du présent accord, les investissements effectués pendant qu'il était en vigueur continueront de bénéficier de la protection de ses dispositions pendant une période supplémentaire de vingt ans.

Fait à Erevsa, le 4 novembre 1995 en deux originaux, chacun en langue française et en langue arménienne, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement de la République française:

[MICHEL BARNIER]

Pour le Gouvernement de la République d'Arménie:

[ANDRANIK ANDRÉASSIAN]

[TRANSLATION - TRADUCTION]

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE FRENCH REPUBLIC AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF ARMENIA ON THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

The Government of the French Republic and the Government of the Republic of Armenia, hereinafter referred to as "the Contracting Parties",

Desiring to reinforce economic cooperation between the two States and to create favourable conditions for French investments in Armenia and for Armenian investments in France,

Convinced that the promotion and protection of such investments are likely to stimulate transfers of capital and technology between the two countries in the interest of their economic development,

Have agreed on the following provisions:

Article I

FOR THE PURPOSE OF THIS AGREEMENT:

1. The term "investment" shall apply to assets such as property, rights and interests of any category and, particularly but not exclusively, to:

(a) Moveable and immovable property and all other real rights such as mortgages, preferences, usufructs, sureties and any other similar rights;

(b) Shares, issue premiums and other forms of participation, albeit minority or indirect, in companies constituted in the territory of one Contracting Party;

(c) Bonds, claims and rights to any benefit having an economic value;

(d) Intellectual, commercial and industrial property rights such as copyrights, patents for inventions, licences, registered trade marks, industrial models and designs, technical processes, know-how, registered trade names and goodwill;

(e) Concessions accorded by law or by virtue of a contract, including concessions for prospecting, cultivating, mining or developing natural resources, including those situated in the maritime zones of the Contracting Parties.

It is understood that the said assets shall be, or shall have been, invested in accordance with the legislation of the Contracting Party in whose territory or maritime zone the investment is made, before or after the entry into force of this Agreement.

Any change in the form in which assets are invested shall not affect their status as an investment, provided that the change is not contrary to the legislation of the Contracting Party in whose territory or maritime zone the investment is made.

2. The term "nationals" shall apply to individuals having the nationality of either Contracting Party.

3. The term "companies" shall apply to any body corporate constituted in the territory of one Contracting Party in accordance with its legislation and having its registered office there or controlled, directly or indirectly, by nationals of one Contracting Party or by bodies corporate having their registered office in the territory of one Contracting Party and constituted in accordance with that Party's legislation.

4. The term "income" shall mean all the amounts yielded by an investment, such as profits, royalties or interest.

Income from an investment and, in the event of reinvestment, income from its reinvestment shall enjoy the same protection as the investment itself.

5. This Agreement shall be applicable to the territory of each Contracting Party and to the maritime zone of each Contracting Party, hereinafter defined as the economic zone and the continental shelf, which extend beyond the limit of the territorial waters of each Contracting Party and over which it exercises, in accordance with international law, sovereign rights and jurisdiction for the purposes of prospecting, developing and preserving natural resources.

Article 2

Each Contracting Party shall permit and promote, in accordance with its legislation and with the provisions of this Agreement, investments made in its territory and maritime zone by nationals and companies of the other Party.

Article 3

Each Contracting Party undertakes to accord in its territory and maritime zone just and equitable treatment, in conformity with the principles of international law, to the investments of nationals and companies of the other Party and to ensure that the exercise of the right to just and equitable treatment so granted is not impeded either de jure or de facto. Specifically, although not exclusively, any restriction on the purchase and transport of raw materials and auxiliary materials, energy and fuels, and on means of production and exploitation of any kind, any impediment to the sale and transport of products within the country and abroad, and any other measures having a similar effect shall be regarded as de jure or de facto impediments to just and equitable treatment.

The Contracting Parties, within the framework of their domestic legislation, shall give favourable consideration to applications for entry, stay, work and travel made by nationals of one Contracting Party in connection with an investment made in the territory or the maritime zone of the other Contracting Party.

Article 4

Each Contracting Party shall, in its territory and maritime zone, accord to nationals or companies of the other Party in respect of their investments and activities in connection with such investments, treatment which is no less favourable than that accorded to its nationals or companies, or the treatment accorded to nationals or companies of the most-

favoured nation, if the latter is more advantageous. For this purpose, nationals who are authorized to work in the territory and the maritime zone of either Contracting Party shall be entitled to enjoy the material facilities appropriate for the exercise of their professional activities.

Such treatment shall not, however, include privileges which may be extended by a Contracting Party to the nationals or companies of a third State by virtue of its participation in or association with a free-trade area, customs union, common market or any other form of regional economic organization.

The provisions of this article shall not apply to fiscal matters.

Article 5

1. Investments made by nationals or companies of either Contracting Party shall be fully and completely protected and safeguarded in the territory and maritime zone of the other Contracting Party.

2. The Contracting Parties shall not take any expropriation or nationalization measures or any other measures which could cause nationals and companies of the other Party to be dispossessed, directly or indirectly, of the investments belonging to them in their territory and maritime zone, except for reasons of public necessity and on condition that such measures are not discriminatory or contrary to a specific undertaking.

Any dispossession measures taken shall give rise to the payment of prompt and adequate compensation the amount of which, equal to the real value of the investments in question, shall be assessed on the basis of a normal economic situation prior to any threat of dispossession.

The amount and methods of payment of such compensation shall be determined not later than the date of dispossession. The compensation shall be effectively realizable, paid without delay and freely transferable. It shall yield, up to the date of payment, interest calculated on the basis of the appropriate market interest rate.

3. Nationals or companies of one Contracting Party whose investments have suffered losses as a result of war or any other armed conflict, revolution, state of national emergency or uprising in the territory or maritime zone of the other Contracting Party shall be accorded by the latter Party treatment which is no less favourable than that accorded to its own nationals or companies or to those of the most-favoured nation.

Article 6

A Contracting Party in whose territory or maritime zone investments have been made by nationals or companies of the other Contracting Party shall accord to the said nationals or companies freedom of transfer of:

- (a) Interest, dividends, profits and other current income;
- (b) Royalties deriving from the intangible property listed in article 1, subparagraphs 1 (d) and 1 (e);
- (c) Payments made towards the repayment of duly contracted loans;

(d) Proceeds of the transfer or complete or partial liquidation of the investment, including appreciation of the invested capital;

(e) The compensation for dispossession or loss provided for in article 5, paragraphs 2 and 3, above.

Nationals of each Contracting Party who have been authorized to work in the territory or maritime zone of the other Contracting Party in connection with an approved investment shall also be authorized to transfer to their country of origin an appropriate proportion of their remuneration.

The transfers referred to in the preceding paragraphs shall be carried out without delay at the regular official rate of exchange applicable on the date of transfer.

Article 7

Any dispute relating to investments between one Contracting Party and a national or company of the other Contracting Party shall be settled amicably between the two Parties concerned.

If any such dispute cannot be settled within six months of the time when a claim is made by one or other of the Parties to the dispute, it shall, at the request of one or other of the Parties, be submitted for arbitration to the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States, signed at Washington on 18 March 1965.

Article 8

1. Insofar as the regulations of one Contracting Party provide for guaranteeing external investments, a guarantee may be granted, on the basis of a case-by-case review, for investments made by nationals or companies of that Party in the territory or maritime zone of the other Party.

2. The guarantee referred to in the preceding paragraph shall not be available for investments by nationals and companies of one Contracting Party in the territory or maritime zone of the other Party unless the investments have been granted prior approval by the latter Party.

3. When one Contracting Party, by virtue of a guarantee issued in respect of an investment in the territory or maritime zone of the other Party, makes payments to one of its own nationals or companies, it shall thereby be subrogated to the rights and shares of the said national or company.

4. Such payments shall be without prejudice to the rights of the beneficiary of the guarantee to have recourse to ICSID or to pursue actions brought before that body until the procedure has been completed.

Article 9

Investments which have been the subject of a specific undertaking by one Contracting Party vis-à-vis nationals and companies of the other Contracting Party shall be governed, without prejudice to the provisions of this Agreement, by the terms of that undertaking, insofar as its provisions are more favourable than those laid down by this Agreement.

Article 10

1. Disputes concerning the interpretation or application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through the diplomatic channel.

2. If a dispute cannot be settled within six months of the time when a claim is made by one Contracting Party, it shall be submitted, at the request of either Contracting Party, to an arbitral tribunal.

3. The tribunal shall, in each separate case, be constituted as follows: each Contracting Party shall designate one member, and the two members shall, by agreement, designate a national of a third State, who shall be appointed chairman of the tribunal by the two Contracting Parties. All the members shall be appointed within two months of the date on which one Contracting Party notifies the other Contracting Party of its intention to submit the dispute to arbitration.

4. If the time limits established in paragraph 3 above are not observed, one Contracting Party shall, in the absence of any other agreement, invite the Secretary-General of the United Nations to make the necessary appointments. If the Secretary-General is a national of either Contracting Party or if, for any other reason, he is prevented from performing that function, the most senior Under-Secretary-General who is not a national of either Contracting Party shall make the necessary appointments.

5. The arbitral tribunal shall take its decisions by majority vote. Such decisions shall be final and binding on the Contracting Parties.

6. The tribunal shall adopt its own rules of procedure. It shall interpret its award at the request of either Contracting Party. Unless the tribunal decides otherwise, taking particular circumstances into consideration, the costs of arbitration, including leave for the arbitrators, shall be divided equally between the Contracting Parties.

Article 11

Each Party shall notify the other of the completion of the respective internal procedures required for the entry into force of this Agreement, which shall take place one month after the date of receipt of the last such notification. The Agreement is concluded for an initial period of 10 years. It shall remain in force thereafter unless one year's notice of termination is given through the diplomatic channel by either Party. Upon expiry of the validity of this Agreement, investments made while it was in force shall continue to be protected by its provisions for an additional period of 20 years.

Done at Yerevan on 4 November 1995, in two original copies, each in the French and Armenian languages, both texts being equally authentic.

For the Government of the French Republic:

MICHEL BARNIER

For the Government of the Republic of Armenia:

ANDRANIK ANDRÉASSIAN

